

ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Одним із пріоритетних напрямів державної політики України на шляху до європейського майбутнього є реалізація здоров'язбережувальних технологій у системі сучасної професійної освіти. Збереження здоров'я молодого покоління залежить від взаємодії педагогів, медичних та інших працівників соціальної сфери. Проте, обрані шляхи модернізації системи професійної освіти і виховання молоді сприятимуть підвищенню інтересу суспільства до здоров'язбережувальних технологій лише в тому випадку, коли конкретна особистість буде зацікавлена і прийматиме активну участь в їх реалізації. Тому, нині виникає потреба у використанні наявних і розробці нових здоров'язбережувальних технологій, спрямованих на підвищення інтересу студентів закладів професійної освіти до здорового способу життя, збереження природного середовища, що сприятиме поліпшенню їх здоров'я [8; 9].

Законодавчі акти України, зокрема «Основи законодавства України про охорону здоров'я», програма «Діти України» та інші наголошують на необхідності збереження і зміцнення здоров'я молоді. Негативні тенденції погіршення стану здоров'я молоді, демографічна криза, розповсюдженість соціально-небезпечних хвороб, психічних розладів, алергічних порушень негативно впливають на імідж країни в світі, в цілому.

З огляду на це, О. Марків наголошує, що «для формування здорового суспільства потрібно, щоб більшість його членів усвідомлювали ідеологію збереження здоров'я, а соціально-політична, наукова та освітянська еліта має стати провідником і фундатором соціальних норм, призначених для збереження здоров'я. Здатність до збереження здоров'я розглядається як основа буття людини, де основним є усвідомлення важливості здоров'я, здорового способу життя для життєдіяльності особистості; це характеристики, особливості, які спрямовані на збереження фізичного, психічного, соціального, духовного здоров'я – свого та оточуючих» [7].

Зазначене актуалізує проблему використання здоров'язбережувальних технологій при викладанні професійно-орієнтованих дисциплін у закладах професійної освіти для збереження здоров'я студентів, що відповідає сучасним запитам практики.

Результати аналізу науково-педагогічних досліджень щодо впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес (О. Іонова, А. Міт'яєва та інші) показали, що їх використання є головним напрямом у вирішенні актуальних проблем, пов'язаних із збереженням і зміцненням здоров'я молодого покоління.

Педагогічні умови формування необхідних якостей у майбутніх фахівців з різних видів діяльності висвітлюються у багатьох наукових працях. Зокрема, С. Кириленко [4] і Л. Лубишева [6] досліджували педагогічні умови функціонування технології формування культури здоров'я молоді. Водночас, Ю. Драгнев [2] виявляв організаційно-педагогічні умови реалізації здоров'язбережувальних технологій у системі підготовки студентів.

Результати проведеного нами аналізу наукових джерел показують, що нині не існує однозначного тлумачення поняття «здоров'язбережувальні освітні технології». Зокрема, І. Єрохіна розуміє це поняття як сукупність форм, методів і засобів, які спрямовані на досягнення оптимальних результатів у підтримці фізичного, психічного й соціального благополуччя людини, у формуванні здорового способу життя [3, с. 165]. Водночас, О. Ковальова тлумачить ці технології як засіб організації й послідовних дій у навчально-виховному процесі та реалізації освітніх програм на основі всебічного врахування особливостей індивідуального здоров'я молодого покоління [5, с. 50].

Доцільно зазначити, що здоров'язбережувальні технології повинні бути складовою частиною і відмінною особливістю всієї освітньої системи. Відповідно все, що відноситься до закладу професійної освіти (характер навчання і виховання, рівень педагогічної культури педагогів, зміст освітніх програм, умови проведення навчальних занять тощо), має безпосереднє відношення до проблеми здоров'я молодого покоління.

Сучасні здоров'язбережувальні освітні технології представлені у вигляді технологій організації навчального процесу, технологій організації пізнавальної діяльності студентів, технологій виховної роботи, предметних технологій тощо. Отже, впровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес закладів професійної освіти передбачає таку його організацію, коли на всіх рівнях відбувається якісний розвиток і виховання студентів без нанесення шкоди їх здоров'ю та сприяє запобіганню перевтоми.

Якості, необхідні студентам для їх майбутньої професії, найбільш ефективно формуються за таких умов, коли зміст навчально-виховного процесу максимально наближений до їх майбутньої практичної діяльності і підпорядковується закону моделювання. Це передбачає, що всі види навчальних занять повинні бути насичені

професійним змістом і максимально наближені до умов реального виробництва. Тому, викладання професійно-орієнтованих дисциплін і проведення заходів, які спрямовані на майбутню діяльність, та їх зміст повинні постійно вдосконалюватися за рахунок впровадження у навчально-виховний процес сучасних інноваційних технологій, зокрема технологій здоров'язбереження.

Зміст професійної освіти передбачає постійну активізацію навчально-пізнавальної діяльності студентів, у якій важливе місце займає їх ставлення до власного здоров'я. Адже, відповідальне ставлення молодого покоління до здоров'я є складним видом діяльності. Тому слід виділити такі структурні його компоненти: змістовий, мотиваційно-ціннісний, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий і оцінювально-результативний.

Змістовий компонент передбачає наявність у студентів системи знань і уявлень про здоров'я, здоровий спосіб життя, раціональну організацію процесу навчання, здоров'язбережувальні технології (формування необхідних умінь та навичок відповідального ставлення до здоров'я), зв'язок успішності в навчанні і майбутньої професійної діяльності із станом здоров'я.

Мотиваційно-ціннісний компонент характеризує цінності студента у відповідальному ставленні до здоров'я, його вплив на життєві плани і професійну орієнтацію, задоволеність і незадоволеність від діяльності, спрямованої на збереження і зміцнення здоров'я. На розвиток цього компонента впливає сприятливе навчальне середовище, співпраця викладача зі студентами.

Операційно-діяльнісний компонент відображає ступінь активності студента в цілісній системі здорового способу життя або в окремих елементах здоров'язбереження, а також готовність студентів до пропаганди здорового способу життя серед близьких і друзів. Цей компонент характеризує постійну відповідальність за власне здоров'я у повсякденному житті та небайдуже ставлення до здоров'я інших. Набуті знання, вміння і навички щодо здорового способу життя і навчання студент застосовує як самостійно, так і поширює серед студентської спільноти.

Емоційно-вольовий компонент охоплює психологічну сферу життєдіяльності студентів: пробуджує інтерес, вольові зусилля і внутрішні спонування до активної навчальної діяльності; виявляє сформованість цілеспрямованості, наполегливості та сили волі, необхідних для досягнення поставленої мети щодо отримання певної професії і виконання необхідних життєво важливих програм.

Отже, відповідальність за здоров'язбережувальну діяльність покладається на освітню систему, яка має значний потенціал для переорієнтації традиційного навчального процесу, спрямованого на

формування знань, умінь та навичок з основ наук, на раціональний здоров'язбережувальний процес розвитку і виховання здорового молодого покоління з високим творчим потенціалом.

На нашу думку, раціональна організація навчально-виховного процесу у закладах професійної освіти, яка спрямована на адаптованість студентів до умов навчання, здоровий спосіб життя та їх відповідальне ставлення до власного здоров'я, суттєво впливає на активізацію навчально-пізнавальної діяльності молоді, сприяє успішності у навчанні та забезпечує досягнення високих результатів у майбутньому.

Таким чином, зміст освіти і раціональне поєднання традиційних та інноваційних освітніх технологій забезпечують належну якість підготовки студентів, яка відповідає вимогам державного стандарту. Подальші дослідження доцільно спрямувати на інтеграцію здоров'язбережувальних технологій з компонентами методичної системи навчання професійно-орієнтованим дисциплінам у закладах професійної освіти.

Література

1. Домашенко А. В. Організаційно-педагогічні засади системи фізвиховання студентів: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. наук з фіз. вих.: спец. 24.00.02 «Фізична культура» / А. В. Домашенко. – К., 2003. – 17 с.
2. Драгнев Ю. В. Компоненти формування культури здоров'я студентів в умовах комп'ютеризації навчання: монографія / за ред. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХПІ), 2007. – 176 с.
3. Ерохіна І. А. Здоров'єсберегаючі технології в профілактике наркозависимости подросток: дис. канд. пед. наук: 13.00.02 / Ерохіна Ірина Антоновна, 2005. – 272 с.
4. Кириленко С. В. Соціально-педагогічні умови формування культури здоров'я старшокласників: автореф. дис... на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук: 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / С. В. Кириленко. – К., 2004. – 21 с.
5. Ковалева О. І. Личностно ориентированное обучение студентов современных вузов как фактор сохранности здоровья: дис. канд. пед. наук: 13.00.08 / Ковалева Олеся Ивановна, 2004. – 175 с.
6. Лубышева Л. И. Инновационная технология формирования культуры здоровья / Л. И. Лубышева // Физическая культура, 2007. – № 5. – С. 5-12.
7. Марків О. Т. Здоров'я людини як фундаментальна цінність культури / О. Т. Марків // Гілея. Філософські науки. – 2009. – Вип. 27. – С. 176-182.
8. Царенко І. Л. Здоров'язбережувальні технології у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання. / І. Л. Царенко // Наукові записки. – Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2016. – Ч. III. – Вип. 9. – С. 73-76.
9. Царенко І. Л. Активізація самостійної роботи студентів засобами хмарних технологій / І. Л. Царенко // Вища освіта України № 3 (додаток 2) – 2014 р. – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т.2. – С. 48-53.